

**Bavaria Sancta Maximiliani Sereniss. Principis Imperii,
Comitis Palatini Rheni, Vtrivsq. Bav. Dvcis Avspiciis**

Rader, Matthäus

Monachii, 1615

S. Corbinianvs Pontifex Frvxinensis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79686](#)

DE S. CORBINIANO
S. CORBINIANVS
PONITIFEX
FRVXINENSIS.

39 CCXXX.
Marryrol.
Rōmanum
Galsa.
Aribo Epis-
copus in
ipsius Cita.
Orbo Fr-
isingensis
1.5.c.23. &
24. Surius
tomo V.
8. Septem-
M. Velserus
Boicarum
lib.4. p.256

Corbiniani pietas, & res gestae apud Surium leguntur, sed Marcus Velserus accuratius IV. rerum Boicarum denarrauit. Corbinianus ea ætate pietatis studiis apud Gallos floruit, in Melitonensi agro natus, quem nomen à Meloduno Senonum vrbe, vt est apud Cæsarem, corruptè traxisse suspicor. Monasterium ad sancti Germani Ecclesiam condiderat, vbi cùm annos quatuordecim vixisset, crebrescente sanctimoniarum famâ, quotidianis omnium ordinum adibatur concursibus, quâ consilium, & orationes poscentium, quâ munera inter egenos partienda afferentium: nam & Pipinus Heristallus equitum magister, cuius maxima secundum Reges apud Francos auctoritas, miserat hominem ex suis primariis, qui Corbiniani precibus illum submissè, suppliciterque commendaret, vt ex quietis, tranquillitatisque portu, quem secessu petierat, in medios jam hominum, negotiorumque æstus videtur cœctus. Offensus ea re, & interpellantium frequentiam impedimentum ad beatiorem vitam interpretatus, Romam abit, solum aliquem, ad D. Petri basilicam angulum à Pontifice impetraturus, quo cum suis latitans, vitâ sanctè institutâ, vni Deo vacaret. Votis ad Apostoli ædem factis, se se ad pedes Pontificis abjicit, copiosâ oratione rationem itineris, quidque quas ob causas petitum venisset, prosequens. Gregorius ab homine, quantumuis diserto, in quâ partem rogabatur, flecti non potuit, in aliam vltro motus est; animaduerso enim, quam mirificâ contentione omnibus pietatis exemplis exercitus, purâ & simplici mente in DEV M ferretur, cùm ea exterius accederent adminicula, quibus omnis & ætas & sexus caperetur, insignis oris facundia, morum incredibilis candor, faciles, suauésque congressus, intellexit eum altius euectum, & in hominū concilia, quæ fugiebat remissum, egregios & vberes fructus esse laturum. Nec mora; promotum per sacrorum ordinum gradus, Episcopum creat, addito honoris causa pallio, & sacrâ benedictione amplissima formula, quam excedendæ dignitatis vbi cunque terrarum fieret potestas. Pontificis imperium detrectare non ausus, contra quam sperârat, nouum in Galliam onus inuitus & coactus retulit.

Ita

S. CORBINIANVS EPISCOPVS FRISINGENSIS.

23
Pone genu Princeps, pacemq; antistitis ora,
Non implacatum si cupis esse Deum.
Cernis, ut immanem parere coegerit ursum,
Et graue ferre sui quadrupedantis onus.

Si fera sentit horum, mysticq; obtemperat ore.
Quis detrectabit numinis imperium?
Emendet nostros silvestris bellua mores;
Illa refert hominem, sapius iste feram.

L 3 Ita

EPISCOPALIS LITERATURÆ

2 CORINTHIANÆ EPISCOPALIS LITERATURÆ

Ita verò gessit, vt priorem sanctimoniae opinionem miracula diuinatus edita exaugerent, illūmque vulgō etiam, sed apudpios præcipue in magnā admiratione, & laude ponerent, supplices & munera in dies copiosius circumfluerent. Quo homo ab omni ambitionis & avaritiæ specie longè abhorrens, ad repetendum Melodunense latibulum compulsus est. Ibi septennio circiter acto, res eodem rediit. tanta virtus nullis parietibus cohiberi poterat, famā quo studiosius pressā, magis magisque erumpente, & adeuntium coitiones siebant jam propè turmatim. Romam ergo, quo prius animo, sed clām deuio, & insueto alio itinere, regredi cogitat, ne, si recto, consilium emanaret. Hæc in Germaniam deflectendi causa. vt ad Bojos venit, quos Noricorum nomine Aribō appellat, plerorūmque ruditatem miserans, officij delati memor, verba de rebus diuinis sepe utiliter in publico fecit. Rumor breui Theodonem attigit, qui quoscunque sacerdotes comiter excipere solitus, peregrini Episcopi desiderio magnopere incensus, eū ad se vocat, & corām omnia suprà quām sermonibus celebraretur, expertus, quibus potest precibus contendit; Boicam de cætero sedem legat sibi; ne obtemperasse aliquando pœnitentia, curæ fore. Assensus exprimi non potuit: muneribus itaque onustum dimittit. Nec de Theodone quidquam post illam diem, quod extet, proditum. Ab eo ad Grimoaldum filium ventum, cui pars prouinciae in Italiam vergens, obtigerat, regia Frisingæ constituta: Non minori ibi siue Principi, siue popularium gratulatione acceptus, ad primum virtutis doctrinæque gustum, majori etiam contentione, vt subsisteret, rogatus est. Grimoaldus omnibus modis blandiendo, supplicando, hæreditate quin inter liberos pollicita insistere, nese abiens desiceret. Cùm nihil exoraretur, nec inuitum retinere placeret, amplis item donato muneribus, Comites additi, qui ad Italiae fines honorifice deducerent, simul Venusticæ vallis reliquisque circā populis, ipso infcio, imperarent, Româreuertentem obseruare ad regiam deducendum. Nox eunes inter aspéra alpium in campis ad siluam, Breonum oppresserat, cùm equum clitellarium incustoditum ab vrso raptum dilaniari contigit; tum Corbinianum Sarcinam, quæ prius jumenti fuerat, vrso imponi iussisse ferunt, paruisse beluam, sylvestri ingenio deposito, vicariâ operâ toto reliquo itinere functam. Illustre visum miraculum, dignū inter multa, quod posteritatis memoriæ imaginibus additum representatur. Inde Tridentum Ticinūmque progressus, trajecto Pado, iter per Hetruriā Romā tenuit. Vbiique signa, quæ, quām D̄eo charus esset,

L 4 ostende-

DE S. CORBINIANO

ostenderent, edita. Luitprandus Rex cunti, redeuntique, quantum maximum potuit, honorem habuit, vt neque ad genua accidere, neque se ejus orationibus perquam demissè committere, infra regium fastigium putauerit. Romæ Gregorius appellatus de concilij sententiâ, perfstitit respondere, non placere Episcopum priuatam & residem in monasterio vitam ducere, neque munus, quod omnibus precibus orabat, abdicare: quin feliciter coeptum pari curâ prosequeretur, & eò rediret, ybi plurima bonæ frugis spes esset. Adiecta insuper certa, & dilucida sacrarum litterarum testimonia, quibus hæc ipsa confirmabantur. auctoritate & argumentis victus, cum aliquot dies pontificis benevolentiae deditset, accepto commeatu, quâ ierat, reuertitur. Ut Tridento Maias, Boicæ tum ditonis primum ab Italia Castellum venit, Castellanos non fefellit, iussus subsistere, dum Grimoaldum consulerent. Ille interim occasionem sequutus, sancti Valentini Episcopi corporis reliquias veneratur. Valentinus enim Batauis olim pulsus, lætiori successu in alpes delatus, Ecclesiam Maijs condidit, in quâ mortuum humauere. ibi tunc Corbinianus supplicauit. Et montanam proximam regionem per otium lustrans, solo, filuis, frugib[us]que læto capiebatur, auctio imprimis loco delectatus, cui incole Camina nomen fecerant, Timone & Finali amnibus vtrinque irriguo, de quo jam tunc mercando, & extructo tuguriolo rebus diuinis destinando, cogitabat. A Grimoaldo reuersi nuntiant, principem in summa eius expectatione esse, sibi adducendi negotium delegatum, quod vt ipso volente propitio exequerentur, venerabundos rogare. Doluit latere non potuisse: cum verò dissimulandi locus nullus restaret, inuitus assensus est. Theodibaldus, Corbiniano Romam profecto, fato concesserat, Pilirude vxore relicta, Francâ origine, formâ & nobilitate prastante, quam Grimoaldus adamatam spretâ famâ, & calcatâ fraterni thorire reuerentia, justæ coniugis loco domi habebat. Ut rescivit Episcopus, auersatus scelus, premittit, qui semel diceret, se in principis conspectum neutiquam venturum, quamdiu probrum illud ei hæreat, graui additâ inter cætera Pauli Apostoli comminatione, neq; adulteros, neque fornicatores regnum Dei possessuros. Propè fuit, vt procax fæmina veterem Herodiadis tragœdiam repeteret; & recentia Alperidis in Lambertum, Geilæ in Chilianum, exempla erant ante oculos: nam constitit agitata esse id genus confilia, non ignaro periculi Corbiniano, aperte professo, se Ioannis factum imitantem, nisi quod Herodes vxorem fratri viuenti tulisse creditur, ejusdem exitium non perhorrescere. Pergebat nihilominus alegatis amicis
monere

monere obtestati, tantum piaculum quamprimum à se molirentur, varia ostentata spe veniae ad meliorem mentem redeuntibus, & quæ penarum supplicia peruvicaces breui manerent. Quadraginta dies contentio tenuit. Mollitis tandem animis, affuere ad pedes Episcopi ambo conjuges, humi passis brachijs strati, peccatum confessi, detestatique, & diducturos incestum matrimonium, & quæ præterea juberet, omnia facturos polliciti. Cruce signatos expiatosque subleuat, multa monens quam imposterum viuendi rationem orando, sobrie viuendo, pauperibus largiendo insisterent. Cibum inde vna capientibus Caminæ mentio injecta: Grimoaldus facile in rem præsentem venire persuadetur, & amoenissimum terrarum tractum pretio à dominis redemptum, Ecclesiæ S. Mariæ Virginis Frisingæ, quæ Episcopo sedes destinata, contribuit. Arenpekius Christianorum basilicam à Maximiliani martyris ætate id loci stetisse prodidit. Maximilianum autem Cari, & filiorum imperio vixisse, suprà dictum: In Camina Corbinianus templum Sanctorum Valentini & Zenonis memoriam celebre ædificat, vitem circà, & frugiferas arbores serit, optimū etiam de proximo agrum, Chories nomine coemit, erogata pecunia, quam à Pipino Heristallo dudum dono acceperat. Illud prisce interim seueritatis exemplū edit, quod quām à nostrorum mortum remissione abit, tam vercor, ne parùm fidem inueniat; vt mensæ assederat, solemni formula bene epulis precatus, principem cani panis frustum animaduertit projicere, cùm sella indignatus exiliens, quæque parata erant propellens, argento humili voluto, sese foras proripit, indignos sacra benedictione clamitans, qui canes eā dignos crederent, sibi constitutum, & cibo & curâ illius domûs de cætero abstinere. Pilidrudi diuortium ægrè ferenti, cùm ira & libidine succensâ, omnem nocendi aditum quæreret, plana & prompta visa occasio: & Grimoaldum irritatum verisimile tum illa vrgere, nihil jam reliquum; tentatam à præsule principis patientiam atroci & insignitâ injuriâ, quam quo animo ferat, multum multumq; refferre: si segni, & remisso, omnibus appariturū, alibi nomen imperij, alibi vim & potestatem esse; secūs, si majestati pares iras gerat, & principalem dignitatem vnius exteri hominis sanguine sanctiat. Nihil motus Grimoaldus fæminæ vocibus, misit qui abeuntem clementer sustinerent; ipse cum proceribus statim insequutus, nullo non officij genere satisfaciens, vix placatum in Palatium reduxit. In colle ad urbem Ecclesia Stephano Martyri sacra jam tum stabat, quam Corbinianus orationis causa visere solitus: eò cùm aliquando siue valetudine ipse occupatus, siue negotijs, reliquum clerum matutinas

DE S. CORBINIANO

nas Deo laudes dicturum ablegasset, montem subeuntibus, canentium chori clarius, clariusque ab Ecclesiâ auditî, & mirifici splendoris tecto, fenestrâsque emicantes visi, introgressis, lumen quidem euanuit, suauissimus verò latè odor diffusus, tertio demum dieremisit. Episcopus certior de ostento factus (Clerici enim, qui sacro horrore perculsi, pars ante vestibulum, pars illo vix superato examenes conciderant, ut sibi quisque redditus, ad eum recurrere) animû ad locum adjecit, & modicas, quas incoluerat ædes, Ecclesiæ cōjunctit. ægrè ferre visum famulitium, ob aquæ præsertim inopiam. nam difficiles in tantam tumuli altitudinem quotidianas subuectiones querebatur. Miseratus ergò vir sanctus, solus circumiens, se, quâ mons in meridiem vergit, humi abjicit, suppliciterque aliquandiu orans, terram scipione, quo nitebatur, effodit: ibi tanta aquarum vis erupit, vt & colentium usibus largè sufficeret, & toto abundè cliuo deflueret, quamdiu ille quidem vixit: mortuo, per annos amplius quinquaginta (vt temporis ratio rescribere postulat; nam in Aribone quadraginta sunt) aruit, donec relato Frisingam corpore, quo miraculum esset testatus, se iterum ostendit adhuc perennis. Nec eò minùs Mariae Virginis templum dignitate præstabat, Quo ad vespertinas forte preces tendenti rusticana mulier, beneficij jam antea delata, fit obuiam, comitabantur viri aliquot onere graues: Interrogata, nihil dissimulat, munera ferri principis liberalitate in se collatâ, quod filiolum démonum præstigijs propè perditum, excantatione saluum & in columem reddidisset: Raro alias Corbinianus sic visus excandescere, equo se præcipitans, fæminæ in os inuolat, & fœdè mulctatæ dona adimit, inter regenos ad urbis portam partenda, Grimoaldo fidem Deo toties mutatam exprobrat. Pilidrudes, vt eam venefica cruentatâ facie flens atque lamentans adiit, furenti ipsa propior, humile & abjectum Grimoaldi ingenium aspernari, hanc dicere vnam esse Corbiniani confidentiam, se certiori viâ manifestarium inimicum ulturum. Ninum ministrorum fidissimum vocat, rem ferro expedire imperat. Et patratum fuisse facinus, nisi Episcopus clam monitus, tectum eâ nocte mutasset. Adebat summo manè fiscarius, domum armatis cingit, Episcopum in cædem deposit, nec multum tamen quæsitum reperit. Ædibus vastatis, dæcore & ignominiâ oppletus ad dominam reuertitur. Corbinianus ad Christi præscriptum persequentes fugiens prouincia excedit, Maja vna cum Clero profectus: hujus enim castelli imperium ad Longobardos reciderat, inter ea, quæ Luitprandum Boijs abstulisse super dictum: principi simul per certum hominem denunciat, pænas morte

morte persoluendas expectaret, & Pilidrudem eā ruinā collapsuram sciret, quam vltro innocentibus strueret. At Grimoaldus muliebris flagitiū agebat ignarus, neque de Episcopi abitu adhuc cognouerat. Nuncio excitatus, propere ablegat, qui orent, deprecentur, obtestentur, omnia faciant, vt quibus possint precibus quacunque conditione redditum euincant. Nequicquam; responsū Iezabelis cauendas insidias. Designatā Pilidrude Iezabelis nomine, quæ itidem Prophetas olim feralibus odijs persequuta, nec morata vindicis Numinis irā se exscerere. Carolus Martellus, Francorum princeps, anno post Christum natum septingentesimo vicesimo secundo, trāiecto Danubio, in Bojos mouit. Scriptores, vt muta ferè est omnis eo seculo historia, nec causam expeditionis, nec euentu tradunt: nisi quod duro & diffīcili bello Francum victorem defunctum esse conuenit. Pace constitutā, sequenti statim anno rebellatum, & rebelles iterum vieti, tum gaza ingens de Boijs parta. Pilidrudes cum Sinichilde nepte, inter victoriae præmia abducta. Ita Gregorianæ appendicis scriptor auctor est: nam in Aimoino Plectrudis nomen, affluto etiam glossemate, perperam pro Pilidrude legitur, quod utiq; Emilianum diligentem scriptorem, neque eum tamen solum fefellit. Aibo Pilidrudem Carolum in Galliam sequutam scripsit, post fastiditam eō miferiarum recidisse, vt, quo diuturniore supplicio sceleurum poenas expenderet, dignitate & bonis eruta, vitā per extrema quæq; ducens, veluti piaculare ostentum asello circumiectaretur, in Italiam tandem incertis erroribus delatam, infelicem ibi animam exhalasse. Et liberos paternā hæreditate excidisse, matris fortunā per varias ærumnas ætatem pressos. Infans, qui magico carmine lustratus visus reualescere, expirauit. Grimoaldus conjuratorum factione percussus, Ninus foedā & infami morte, dum aluum leuat, lanceā traiectus, periēre. Et vindicta hactenus constitit. Domestici annales Grimoaldi mortem in annum septingentesimū siue octauum, siue nonum referunt. Ex Theodonis filijs Hugibertus supererat, solus jam Boicæ potens, cui benignè & humaniter reuocanti Corbinianus non diffīculter paruit, summo, quo merebatur, honoreab eo habitus, sacri lauaci fœdere coniunctos fuisse Aibo prodidit; credo quod Principis liberos Episcopus tinxerit. Mortem, vt ex propinquo imminere, animo præsensit, tam quidem certè & distinctè, vt diem & omnino horam familiaribus notaret. Erimbertum fratrem ad Luitprandum Regem legat, orat, auctoritatem interponat, qua Majensium prædiorum possessio Frisingensibus sit perpetua. mortui cadauer, quod S. Valentino dudum commendauerit

*Anno post
Chr. natū
1022.*

*Anno Chr.
1022.*

DE S. CORBINIANO EPISC. FRISING.

uerit, inibi condi patiatur. Alium ex discipulis ad Hugibertum mittit, qui in eandem sententiam cadauer Maias deferri roget. Octauo post die lotus rasusque sacram vestem induit, sacrificium offert, & mysterijs perceptis, domum reddit, ybi cum vinum poposcisset, vix gustato, fronteque cruce signata, extreum spiritum, nullâ cum doloris significatione, reddidit. Funus à ministris Frisingæ ad D. Mariae curatum. Apparuit Deo cordi fuisse supremam morituri voluntatē non negligi. Totos dies triginta continens imber intervehemētes procellas depluit. Tum Hugibertus corpus exhumari mandat, quo viuus jussérat deuehendum. integrum repertum est, per omnia suauiter dormienti, quām aut mortuo, aut ægrotanti similius, & fuere in magnā hominum, ad spectaculum confluentium, turbā, qui viuere crederent. moto calidus de naribus sanguis fluxit, quem fictili exceptum in Castello, quod hospitium proximā nocte præbuit, terrā condidere. Maijs Longobardicum præsidium insidas à Boijsveritum, funus non nisi ostendo Liutprandi diplomate admisit, tum quoque loculo scrutato, stragula, sudariumque capit is, ut euoluere cadasuer spirantis habitus conspectum, & integer iterum sanguis naribus manauit. Accessere alia tum in itinere, tum Maijs miracula. Ut ad S. Valentini humatus, triduo post intempestā nocte in eā ipsā Ecclesiā visa candidissima funeralia tanto splendorc exardescere, ut diem vincere crederentur, & jucundissimus odor fūsus est. Annū septingentesimum tricesimum annales numerant. Hæc Marcus ex vitâ S. Corbiniani. Non pauciora Vitus Arenbeckius in Chronicis Bajoariorum à pag. 49. vsque ad pag. 57. sed vereor, ne lectori hæc ipsa nimis multa videantur.

S. ALTO